

ZOOM

Silkeborg Kommunes personaleblad | interviews | baggrund | reportager | holdninger | portrætter

Et katalog af sparemuligheder

Sjorslev Skole, Kunstbussen og ældrecentret Birkebo er nogle af de arbejdspladser, der er nævnt som konkrete sparemuligheder i Mulighedskataloget, der har været i høring fra 1. til 21. marts 2010. Zoom har besøgt dem, for at høre, hvordan det påvirker medarbejderne. Side 6-9.

Jytte Flyvbjerg Kristiansen er tillidsrepræsentant for dagplejerne og næstformand i HovedMED.

Du får kontakt til dit MEDudvalg gennem din medarbejderrepræsentant eller tillidsrepræsentant. Det er frivilligt, om den enkelte arbejdsplads ønsker at oprette et LokalMEDudvalg. Man kan også have et samarbejdsudvalg eller holde personalemøder med MEDstatus. Der findes ni områdeMEDudvalg: Et for hvert driftsområde og et for rådhuset. Du kan finde dagsordener og referater fra HovedMED og OmrådeMED på ZoomIN under Personale

Brug dit MEDudvalg!

I skrivende stund er mulighedskataloget offentliggjort – og det helt store samtaleemne i Silkeborg Kommune.

Når jeg møder kollegaer fra de forskellige arbejdspladser i Silkeborg Kommune i denne tid, bliver jeg mange steder mødt med håbløshed og udmattelse. Rigtigt mange føler, at det er svært at se, at det på nogen måde kan blive godt igen. Mange synes, at udsigten for fremtiden er sort.

De to spørgsmål, der fylder rigtigt meget hos medarbejderne er: Får vi en fyreseddel? Og hvordan skal det gå med fagligheden?

Det sidste først. Mange af medarbejderne giver udtryk for, at de kommende besparelser vil komme til at gå ud over fagligheden i en sådan grad, at det både går ud over borgerne og underminerer arbejdsglæden. De synes, det er svært at gå på kompromis - svært hver dag at skulle gå på arbejde og yde mindre end det, man ved, er godt. Og mange er bekymrede for, om vi kan overskue konsekvenserne af de beslutninger, der bliver taget af politikerne nu.

En del medarbejdere er selvfølgelig også bange for at miste deres job, og spørger om vi er nået dertil, hvor ledelsen skal til at dele fyresedler ud? Den tvivl påvirker følelsen af tryk på arbejdspladserne.

Fra kaos til faglighed

Når du læser dette indlæg i vores personaleblad, har Økonomiudvalget på deres møde 6. april 2010 udstukket rammerne for besparelserne for de politiske fagudvalg.

Når rammerne er udstukket, vil jeg opfordre dig til at bruge dit MEDudvalg. I disse tider skal MEDsystemet – lokalMED og områdeMED - tage opgaverne alvorligt. Det er os, medarbejderne, der kender fagområderne, og det er os der skal arbejde med de beslutninger, som politikerne træffer. Det er i MED, vi skal forsøge at vende kaos til faglighed og arbejdsmiljøet skal sættes på dagsordenen. Jeg har stor respekt for, at det er nemmere sagt end gjort, og at det kan være svært at kigge fremad på detaljerne, når man synes, det er håbløst.

Fair behandling

Det er også i MEDudvalgene, vi må tage hånd om, at medarbejderne får en fair behandling. MEDudvalgene skal sikre, at processerne bliver så korte som muligt, så medarbejderne ikke skal gå i uvished. I personalepolitikken står det beskrevet, at vi i Silkeborg Kommune betragter medarbejderne som hele mennesker både med arbejdsliv og privatliv. Hvis der er medarbejdere, der skal flyttes eller i sidste ende fyres, skal der tages hensyn til det hele menneske. Og det skal vi være med til at sikre i MEDudvalgene.

Det er dem, det handler om, der bedst ved, hvordan det skal takles. Derfor skal vi bruge vores LokalMED og OmrådeMED.

Venlig Hilsen
Jytte Flyvbjerg Kristiansen

Zoom

Styregruppe: Jesper Ploug Mehlsen, Stine Egholm Homann, Anne Line Vestergaard, Lene Bøgild Andersen, Carsten Mørck-Pedersen.

Redaktør: Stine Egholm Homann

Ansvarshavende: Ordførende direktør Jann Hansen

Redaktion: Jesper Ploug Mehlsen, Stine Egholm Homann, Troels Witter, Laila Mariann Hansen

Layout: Lisbeth Hvid Dahlsen

Tryk: Silkeborg Bogtryk (miljøcertificeret).

Oplag: 8.000 eksemplarer. Der er et personligt eksemplar til alle månedslønnede ved Silkeborg Kommune.

Udgivelsesfrekvens: 5 gange årligt.

Dette nummer: Redaktionen er afsluttet 15. marts 2010.

Generelt: Zoom bliver skrevet, redigeret og layoutet af Kommunikation i Silkeborg Kommune. Alle tekster og billeder produceres internt. Redaktionen fastlægger bladets indhold og evaluerer hvert nummer.

Har du forslag til artikler eller idéer til den videre udvikling af bladet, hører vi gerne fra dig. Vi hilser både ris og ros velkommen!

Du kan sende en e-mail til redaktionen på zoom@silkeborg.dk eller kontakte Kommunikation på telefon 8970 1334.

Du kan finde uddybende artikler, interviews og billeder på ZoomIN.silkeborgkommune.dk

Indhold

4 Kort nyt

Book et sommerhus, læs om ny aftale om hjertestartere.

6 Sparemuligheder:

Sjorslev Skole, Kunstbussen og ældrecentret Birkebo er nogle af de arbejdspladser, der er nævnt som konkrete sparemuligheder i Mulighedskataloget. Zoom har besøgt dem for at høre, hvordan det påvirker medarbejderne.

6 Tæppet blev trukket væk under os.

7 Tal sammen

Erhvervspsykolog Ejnar Bryld fortæller om de reaktioner, der kan komme hos medarbejderne i en periode med besparelser.

8 En Lussing til Kunstbussen

9 Mismod og kampånd i Sjorslev

10 Som at få sit liv igen

Anna Veis er 66 år og bruger støttestrømper. Hun er med i kommunens Projekt Mestringsevne. Med hjælp fra et smart stativ og kyndig instruktion, kan hun nu selv klare at få strømperne på.

12 Kulørte sider

14 De unge er små computernørder

Små bærbare computere har gjort undervisningen mere spændende i 5.b på Ans Skole.

16 Loyal og kritisk på samme tid

Burde vi som offentligt ansatte blande os noget mere i den offentlige debat? Det mener dagtilbudsleder Lotte Wrisberg, der for ganske nylig selv var ude med riven.

18 Udtal jer som privatpersoner

Juristens råd: Hvis du udtaler dig som privatperson, kan ingen ledelse begrænse din ytringsfrihed.

20 Når verden vælter

Camilla Koed Enemarks far fik en hjerneskade og det vendte op og ned på hendes tilværelse. I dag hjælper hun gerne andre i samme situation ved at fortælle sin historie.

22 Sådan lyder en torsdag

Musik, sang, samspil, kattedans og farverig fordybelse på Den Kreative Skole en helt almindelig torsdag.

24 Fødselsdagsgæster i Dyrehaven

De 61 hjorte, der bor i Dyrehaven i Silkeborg, må nok belave sig på at få lidt besøgende i den kommende tid. Dyrehaven fylder nemlig 25 år.

Slut med Børn og Sprut

Temaer som AIDS, stoffer, voldtægt, alkohol og graviditet fyldte i den første uge i marts skemaet for 8. klasse på Thorning Skole, hvor eleverne har arbejdet med forebyggelseskampanjer.

Musikken dunker ud af højtalerne, mens skiftende billeder af herpes, syfilis og klamydia ruller hen over lærredet. Rundt omkring i foyeren på Thorning Skole giver plancher og hjemmelavede videofilm et usødet indblik i de temaer, som eleverne i 8. klasse på Thorning Skole har fordybet sig i den første uge i marts.

Resultatet er en række forebyggelseskampanjer, som eleverne selv har lavet.

- Det er rigtig godt, at vi får så lang tid til at gå i dybden. Det giver meget mere, end hvis vi bare fik det fortalt. Vi kommer ind på emnet på en anden måde, og det giver en bedre forståelse, når vi også skal fortælle om det, forklarer Karoline Juan, Ida Jepsen og Emma Høgfeld, der har lavet en kampagne om voldtægt.

Elevernes kampanjer i form af film, plancher og informationsmateriale blev præsenteret for forældrene sidst på ugen.

Du kan læse mere om projektet i 8. klasse på Thorning Skole på ZoomIN, hvor du også kan se billeder og video fra projektet.

Flot start for Feriefondens nye hjemmeside

499 medarbejdere havde oprettet 1.570 lodder i lodtrækningen om Feriefondens sommerhuse for 2010-sæsonen, så der skulle en del held til for at få ønskeferiemålet i højsæsonen.

209 medarbejdere fik deres ønsker opfyldt i lodtrækningen om Feriefondens sommerhuse og lejligheder. Resultatet blev hurtigt meldt ud, og derefter blev siden åbnet for almindelig bookning. Det er der allerede en del, der har benyttet sig af.

Der er stadig gode muligheder for at finde et ledigt lejemål i et af vores ni huse og lejligheder, så klik ind på www.silkeborgferiefond.dk, log dig på med dit navn og tjenestenummer, og se om der ikke skulle være et ledigt hus, som du kan bruge.

Du skal være opmærksom på, at weekend og miniferie tidligst kan bookes 4 uger før.

Ny aftale på hjertestarter

Indkøb og Brand og Redning har i samarbejde lavet en indkøbsaftale på hjertestartere.

Kommunens institutioner og afdelinger kan nu bestille en hjertestarter hos Brand og Redning, som også tilbyder at holde kurser i, hvordan hjertestarteren skal bruges. Hjertestarteren koster 9.495 kr. og kurset koster normalt 3.800 kr. for et hold med maks. 14 deltager. Hvis det bestilles i forbindelse med, at arbejdspladsen køber en hjertestarter, betaler kommunens risikostyringsenhed for kurset. Det vil være fint, hvis flere institutioner kan gå sammen om et kursus, så det kan gennemføres med maks. deltagere.

Indkøbsaftalen er obligatorisk og den kan findes i Prisme Indkøb (aftalenummer 35/5)

Kontaktperson hos Brand og Redning:
Allan Risberg, Telefon 86 82 35 99, ar@Silkeborg.dk

Hold da helt ferie

Har du feriedage tilovers, som du ikke kan nå at holde inden 30. april, så er det nu du skal finde ud af, om du kan få dem overført til næste ferieår.

Hvis du har restferie, som du gerne vil have overført, skal du lave en aftale med din nærmeste leder. Og det skal fremgå af aftalen, hvor meget ferie du ønsker at overføre, og hvornår du ønsker at holde ferien. Aftalen skal være indgået senest den 30. april. Herefter indsendes blanketten hurtigst muligt til Organisation og Personale.

Hvis du vil vide mere, så kig under Personaleforhold – Ferie på ZoomIN. Her kan du også finde skemaet til overførsel af ferie.

Stor deltagelse i høringen om Mulighedskataloget

Mulighedskataloget med spareforslag for i alt 335,6 mio. kr. var i høring fra 1. til 21. marts 2010. Da fristen for at indgive høringssvar var udløbet, havde end 1.100 personer, foreninger, lokalråd, organisationer og andre interesserede indsendt deres høringssvar. Interessen var især stor på skoleområdet.

Trafikken på hjemmesiden i høringsperioden var også imponerende. I de tre uger var der omkring 64.000 besøgende, og rigtig mange af dem var på besøg for at tage del i debatfora eller høring.

Mulighedskataloget er inddelt i otte områder. De elektroniske høringssvar fordeler sig, sammen med et mindre antal høringssvar, på hvert af de otte områder som følger:

Administration.....	66
Børne- og familie	164
Handicap- og psykiatri	60
Kultur- og fritid	58
Skole	446
Social- og arbejdsmarked	14
Sundhed og omsorg	218
Teknik og miljø	29
Høringssvar indkommet som almindelig post ...	51
I alt	1106 høringssvar.

Høringen er en del af opgaven med at finde frem til samlede besparelser på 250 mio. kr. De mange høringssvar vil indgå i det videre politiske prioriteringsarbejde.

**SPAREMULIGHED
NEDLUKNING AF
BIRKEBO, 15.
PLADSER: 3,0 MIO. KR.**

Birkebo på papiret

Birkebo er bygget som alderdomshjem midt i 1950'erne.

Der er 15 faste pladser, og en midlertidig plads. Alle pladser er belagt.

Der er 15 medarbejdere plus to i flexjob.

Mulighedskataloget med spareforslag for 335,6 mio. kr., der dækker alle kommunens opgaveområder, har været i høring fra 1. til 21. marts 2010. Flere arbejdspladser og specifikke tilbud er nævnt med navn, og det påvirker de medarbejdere og brugere, som er tilknyttet. Mens høringsfasen var i gang, besøgte Zoom Sjørsløv Skole, Kunstbussen og ældrecentret Birkebo, som alle blev nævnt som konkrete sparemuligheder.

Tæppet blev trukket væk under os

Overraskelse og chok ramte medarbejderne på plejecentret Birkebo, da de fandt ud af, at centret var en af sparemulighederne i Mulighedskataloget.

– Man føler, at tæppet bliver trukket væk under en. Man føler sig magtesløs, for vi har jo ikke haft nogen indflydelse på, at Birkebo kunne være en sparemulighed, fortæller Rikke Boddum, som er social- og sundhedshjælper på Birkebo.

– Det værste er usikkerheden, mange af mine kolleger sover dårligt om natten, fordi de bruger mange ressourcer på at tænke og spekulere.

Kampejst

Da det første chok havde lagt sig, blev magtesløsheden vendt til kampejst. Medarbejderne holdt et personalemøde, hvor de lagde en slagplan for, hvad de ville gøre for at redde plejecentret.

– Da vi fik fordelt opgaver og ansvar, var det ligesom lidt lettere. Vi følte, at nu gør vi noget. Nogle skulle lave indbydelser til borgermøde, og andre skulle tage kontakt til medierne. Vi

kom væk fra følelsen af håbløshed og fik et håb på, at vi kunne ændre det.

Vigtigt at få talt om det

Beboerne på Birkebo er også kede af udsigten til, at ældrecentret måske skal lukke. Det påvirker medarbejderne meget, men samtidigt gør det situationen nemmere, fordi de kan tale med beboerne om det. Rikke Boddum betragter det nærmest som en slags sorg- eller krisesituation. Og i sådan en situation er det vigtigt at få sat ord på og snakket situationen igennem - både for medarbejderne og beboerne.

Ventetiden er lang

Ventetiden føles lang. Men Rikke Boddum mener, at det måske ikke er så dårligt. Måske er det en sund proces, at medarbejdere og beboere får tid til at bearbejde det.

– Man kæmper for det man har kært. Men man er også nødt til at tænke

over, hvad der kan ske. Man er jo nødt til at se på mulighederne, for hvis det bliver besluttet at lukke Birkebo, så kan vi ikke ændre det. Hvis vi bliver flyttet et andet sted hen, så er der jo også nogle søde kolleger der. Jeg har selv tænkt tanken, om det er nu, jeg skal til at læse videre. Måske er det det skub, der skal til. Man kan jo sige, at det her mulighedskatalog giver os nogle andre muligheder, mener Rikke Boddum.

Ventetiden bruger medarbejderne til at arbejde for at det ikke sker. 10. marts 2010 blev der holdt møde for borgere og pårørende på Birkebo.

– Vi fik en kæmpe opbakning og støtte fra de ca. 120 personer, som mødte op. Med sådan en opbakning fra lokalbefolkningen, de pårørende, beboere og politikere, så vokser man! Vi tror på, mere end nogensinde, at selvfølgelig lukker Birkebo ikke. Vi har IKKE mistet troen og håbet, slutter Rikke Boddum.

Rikke Boddum og hendes kolleger gør, hvad de kan, for at Birkebo ikke skal ende med at blive lukket.

Hvad nu, hvis der skal ske fyringer?

Organisation og Personale arbejder på at lave en værktøjskasse, som skal være en hjælp, hvis det skulle blive nødvendigt at flytte eller fyre medarbejder. Der skal både være fokus på, at de fratrådte og de blivende medarbejdere skal have støtte til at bearbejde det, der sker.

De redskaber, der er under overvejelse er:

- Inddragelse af MED-organisationen
- Informationsmøder
- Coaching af fratrådte og blivende medarbejdere
- Psykologstøtte
- Sparring i forbindelse med jobsøgning
- Efteruddannelse
- Rådgivning om pension, selvstændig virksomhed eller uddannelse

Samtidig skal Silkeborg Kommune gøre lederne klar til at gennemføre processen. Det betyder, at lederne skal have indsigt i de reaktioner, som kan komme både før, under og ikke mindst efter, at fratrædelsessamtalerne er gennemført.

Tal sammen

Chok efterfulgt af kampejst og et stort behov for at sætte ord på sine følelser, er helt naturlige reaktioner, når man har besparelser hængende over hovedet, forklarer erhvervspsykolog Ejnar Bryld.

Den situation, som medarbejderne på Kunstbussen, Birkebo og Sjørsløv Skole og mange andre kolleger i Silkeborg Kommune er i, kan beteges som en psykologisk krise. En krise er defineret ved, at man oplever et tab eller truslen om et tab. De følelser, der dukker op i sådan en situation, følger et nogenlunde fast mønster, men kan komme til udtryk på mange forskellige måder.

Ejnar Bryld, som er erhvervspsykolog, har ofte været involveret, når virksomheder skulle gennemgå forandringsprocesser eller nedskæringer. Han forklarer, at man ofte gennemlever krisen i fire faser:

Først oplever man det som et chok, og derefter reagerer man enten med kamp eller flugt. Man kan enten gå til kamp for, at tingene skal bestå, men man kan også reagere ved at vende problemet ryggen – enten ved at lukke sig inde i sig selv rent mentalt, fortrænge beslutningen eller ved helt fysisk at blive væk fra møder om beslutningen eller melde sig syg. Til sidst bearbejder man oplevelsen. Og endeligt når man til nyorienteringsfasen, hvor man måske kan begynde at se muligheder i den nye situation.

Stort tab

Hvordan de forskellige faser kommer til udtryk er helt personligt og afhænger af, om man har erfaringer fra lignende situationer. Det har også stor betydning, hvor alvorligt tabet opleves af den enkelte. I disse tilfælde er det frygten for, at man mister sit job. Men det er også frygten for, at ens arbejdsplads, hvor man er engageret i opgaven og brugerne, skal forsvinde. Og det kan gøre tabet ekstra tungt at bære.

– I serviceerhverv har man ofte et stort fagligt gen, og ens arbejde er med til at danne ens identitet. Derfor kan det få endnu større betydning for, hvor stor tabet føles. Samtidigt med, at man selv føler, at man er truet på sit job, er man

også truet på sin faglighed – man synes, at det går ud over nogen – at de ældre eller børnene får en dårligere service, forklarer Ejnar Bryld.

Naturlige reaktioner

I løbet af processen vil de fleste bevæge sig frem og tilbage mellem faserne, og de vil komme til udtryk på forskellige måde. Ejnar Bryld forklarer, at alle reaktioner er naturlige.

– Som kolleger er det bedste vi kan gøre at tale og lytte til hinanden. De fleste vil have brug for at snakke om det. Det må ikke betragtes som brok, men er et helt naturligt menneskeligt behov. Det er vigtigt, at man ikke går med det selv.

Ledelsen skal tage ansvar.

Det er ingen nedskæringsprocesser i nogen virksomheder, der ikke er trælse og smertefulde, men det er vigtigt at ledelsen tager ansvar, så processen kan blive så lidt ubehagelig som muligt. Og her er tre elementer vigtige: Hvorfor, hvad og hvordan. Ledelsen skal forklare, hvorfor det er den enkelte arbejdsplads eller opgave, der skal væk - hvad skal der ske med brugerne, og hvad skal der ske med medarbejderne – og hvordan kommer det til at ske, når beboerne eller eleverne skal flyttes? Og hvordan kommer forløbet for medarbejderne til at være.

– Hvis en af delene ikke er i orden, bliver processen ikke vellykket, slår Ejnar Bryld fast.

– Enhver ledelse skylder medarbejderne at være så hurtig som muligt. Når lederne er klar til at melde beslutningerne ud, skal de have en plan, så medarbejderne føler, at der bliver taget hånd om dem.

**SPAREMULIGHED
NEDLÆGGELSE AF
KULTURELLE TILBUD TIL
BØRN I DAGTILBUD
- HERUNDER KUNSTBUSSEN:
0,6 MIO. KR.**

Mette Bjørn og Susanne Vibro havde ikke forestillet sig, at Kunstbussen ville komme med i kommunens sparekatalog. Bussen er fuldt booket og bruges især i de mindre lokalsamfund med langt til andre kulturtilbud.

**SPAREMULIGHED
LUKNING AF 7 SKOLER
- HERUNDER SJØRSLEV
SKOLE: 18 MIO. KR.**

Sjørsløv Skole på papiret:
125 elever i 0.-6. klasse.
11 lærere, 1 serviceleder, 1 sekretær, 1 skoleleder, 1 SFO-leder og 7 medarbejdere i SFO'en
Afstand til Kjellerup (Skole): 6,3 km.

Alice Friis, Laila Linde Barrith og Per Østergaard er dybt forundrede over, hvorfor Sjørsløv Skole er dukket op som en sparemulighed.

En lussing til Kunstbussen

- Har du set Mulighedskataloget?, spurgte Susanne Vibros mand, da han ringede om eftermiddagen den 1. marts.

Det havde hun ikke.

- Kunstbussen er nævnt som en sparemulighed, lød beskeden.

Det kom som et chok for kunstpædagog Susanne Vibro og hendes kollega, formgiver Mette Bjørn.

- Det havde vi slet ikke set komme – især ikke, fordi vi er helt booket op, og vi har måttet sige nej til mange henvendelser, fordi vi ikke har plads i kalenderen, fortæller Susanne Vibro.

Populært tilbud i landsbyerne

- Det var som at få en lussing. Vi var helt uforberedte. I kommunens Børnekulturpolitik er vi nævnt mange gange, og vi har været brugt til at profilere kommunens børnekulturarbejde, så det var svært at tro på, at vi pludselig skulle være en sparemulighed, tilføjer Mette Bjørn.

Kunstbussen har været på vejen siden 2003, og 30 uger om året er den på besøg rundt ved bl.a. daginstitutioner og museer i kommunen. Børnene kommer på besøg i bussen og arbejder med kunst og kreativitet på en helt

anden måde, end de kommer til i børnehaverne.

- I de senere år har pædagogerne fået mindre og mindre tid til at tage børnene med på tur, så for dem er det et rigtigt godt tilbud, at vi kan komme og holde lige uden for døren. Vi bliver især brugt meget i de mindre lokalsamfund, hvor der er langt til de andre kulturtilbud, fortæller Susanne Vibro

Fremtiden

- Nu må vi se, hvad der sker. Man tænker selvfølgelig på fremtiden og på, hvad man kan gøre for, at det her ikke sker. Og så tænker man på, hvilke muligheder, man selv står med, hvis Kunstbussen lukkes. Det er lidt svært, når man står med en fornemmelse af, at hele verden omkring dig også er sparet væk. Vi brænder for det her, og det er svært at finde et tilsvarende arbejde, siger Susanne Vibro.

Kunstbussen på papiret:

Kunstbussen er et rullende værksted for børn i daginstitutioner.

Etableret 2003

To deltidsansatte

Tidsplan for processen

6. april 2010: Økonomiudvalget holdt møde

April-juni 2010: Økonomiudvalget fastlægger rammerne for budget 2011. Derefter skal de politiske fagudvalg færdiggøre arbejdet med deres respektive dele af budgettet.

14. juni: Temamøde, hvor byrådet orienteres om status på fagudvalgenes budgetter.

August 2010: Byrådets budgetseminar, hvor de sidste detaljer i budgettet bliver lagt fast.

20. september og 11. oktober 2010: 1. og 2. behandling af budgettet. Hvor byrådet endelig vedtager budgettet.

På ZoomIN kan du finde alle de dokumenter, der er offentliggjort om arbejdet med budget 2011. Der vil løbende blive lagt information på ZoomIN.

Mismod og kampånd i Sjørsløv

De er rigtig glade for deres skole i Sjørsløv. Den er ikke stor, men den er velfungerende og overskuelig – og alle er lokaler sat i stand gennem de seneste 10 år.

Fra kælder til kvist.

Derfor var det en stor overraskelse for skolens 22 ansatte at se deres arbejdsplads nævnt med navn i Mulighedskataloget.

- Vi håbede, at de fysiske forhold på skolen kunne være vores redningsplanke, så vi havde ikke en fornemmelse af, at det her ville ske, for vi har alle rammerne for at drive en god skole. Det er gået ud over nattesøvnen, og man bliver noget eftertænksom og spørger sig selv: Hvad er hele vores indsats værd – og hvordan vil det være at skulle et nyt sted hen?, fortæller lærer Per Østergaard. Han er fem år fra efterlønnen og havde egentlig ikke tænkt sig at skulle starte på flere nye arbejdspladser.

Protestarbejde

- Min første reaktion var "Nej, fandme nej", siger skolesekretær Laila Linde Barrith.

- Jeg er selvfølgelig berørt af situationen som medarbejder, men også som forælder på skolen, og jeg

har valgt at lade være med at lade mig påvirke negativt. Jeg reagerer ved at kaste en masse energi ind i at arbejde på, at lukningen ikke kommer til at ske, for det er en fantastisk god skole, vi har. Nærheden betyder utroligt meget både for børn, forældre og ansatte, fortsætter hun.

Derfor har hun engageret sig i det protestarbejde, som forældrene i Sjørsløv har organiseret – blandt andet ved en demonstration ved rådhuset i Silkeborg.

Børn tabes på gulvet

Pædagog Alice Friis fik job i skolens SFO for et halvt års tid siden. Hun kom fra en børnehave, men ville gerne arbejde med indskolingsdelen, så udmeldingen i Mulighedskataloget vendte også op og ned på hendes verden.

- Jeg er meget bekymret over det her. Der er mange børn, der bliver tabt på gulvet i denne her proces, og det er enormt synd. Det er ikke særligt tilfredsstillende at være pædagog længere, når man ser, at der bliver en kæmperegning rent menneskeligt, der skal betales på et tidspunkt efter det her. For mit eget vedkommende er jeg selvfølgelig bekymret for, hvad vilkårene bliver

for lærere og pædagoger – og hvad er der egentlig at søge, hvis vores skole bliver nedlagt. Vi har ikke rigtig nogen indflydelse på vores egen jobsituation længere, siger Alice Friis.

- Og nu må de snart give os arbejdsro. I de år, jeg har arbejdet som pædagog i Silkeborg Kommune, har jeg oplevet sparerunde på sparerunde. Det er enormt forstyrrende for det arbejde, vi skal udføre, tilføjer hun.

Klar udmelding

Så selv om snakken på lærerværelset er præget af forundring og mismod, så prøver skolens ansatte også at se fremad og finde de positive vinkler på de negative udsigter.

- Det er trods alt positivt, at der denne gang er kommet en helt klar udmelding om, at dette her drejer sig om besparelser, og at vi ikke bliver beklippet på vores faglighed, siger Per Østergaard.

Som at få sit liv igen

Anna Veis fra Voel er 66 år. Hun bruger støttestrømper, og frem til februar 2010 skulle hun have hjælp til at få dem på. Nu kan hun klare det selv med hjælp fra et smart stativ og kyndig instruktion fra Team Mestring.

Anna Veis står for det meste op ved syvtiden om morgenen. Og hjemmehjælperen, som skulle hjælpe hende med at få de stramme støttestrømper på, kom måske først klokken halv ti. I det tidsrum kunne hun kun sidde og vente. For hvis hun først begyndte at bevæge sig omkring uden støttestrømperne, hævede benene op, og så blev det helt umuligt at få strømperne på. Det forklarer Anna Veis, der deltager i kommunens Projekt Mestringsevne. Et treårigt projekt, hvor formålet er at hjælpe borgere til at bevare evnen til at klare sig selv og være uafhængig af hjemmehjælp, ved hjælp af træning og hjælpemidler.

– De, der kom og hjalp mig, har alle været søde og flinke, og jeg har stor forståelse for, at hjemmeplejen først hjælper dem, der har mest behov for hjælp til at komme ud af sengen eller komme i tøjet. Men det var træls at være afhængig af, at de kom og hjalp mig. Det betød, at jeg skulle stå op på et bestemt tidspunkt, og alligevel ikke kunne foretage mig noget, før de havde været her. Jeg skulle også huske at give besked i god tid, hvis jeg havde en aftale, så jeg skulle have tidlig hjælp, eller hvis jeg ikke var hjemme, forklarer Anna Veis.

Anna Veis har altid sat en ære i at kunne selv. Hun brød sig ikke om at skulle have hjælp, til noget så basalt, som at få strømper på.

– Da jeg først blev afhængig af at skulle have hjælp til strømperne, så følte jeg, at "nu er du altså ved at blive gammel." Jeg følte mig bundet, for man har ikke sit frie liv, når man på den måde er afhængig af andre.

Men det er slut nu. Anna Veis har nu fået et stativ, som kan hjælpe hende, når hun skal have støttestrømperne på. Efter en kort vejledning og træning kan hun nu klare sig selv. Strømpen trækkes på stativet, og med begge hænder kan hun helt enkelt trække strømpen op.

– Den første weekend, hvor der ikke skulle komme hjemmehjælp, var fantastisk og også lidt mærkelig. Pludselig kunne jeg selv igen med et simpelt værktøj. Jeg var ikke afhængig af nogen. Det var ligesom at få sit liv igen, slutter Anna Veis.

Støttestrømpen er trukket på stativet, og så er det ned med foden. Det giver meget mere frihed, når man ikke er afhængig af hjælp til at få sine støttestrømper på. Det mener 66-årige Anna Veis, der er deltager i kommunens Projekt Mestringsevne.

Projekt Mestringsevne

- Projektet begyndte i november 2009 og varer i 3 år.
- De samlede udgifter til projektet er 5,2 mio. kr. Silkeborg Kommunes sundhedspulje støtter projektet med 3,1 mio. kr. over 3 år.
- Målgruppen for projektet er borgere, der er visiteret til hjemmehjælp fra kommunen til rengøring, tøjvask, bad eller støttestrømper.
- Det er frivilligt, om borgeren vil deltage i projektet.
- Træningen i Projekt Mestringsevne varetages af en social- og sundhedsassistent, en fysioterapeut og to ergoterapeuter. Træningen foregår i borgerens eget hjem, og den er gratis for borgeren.
- Projektet evalueres hvert halve år. Evalueringerne kan føre til tilpasninger af målgruppen og udbredelsen af projektet.

Hjælp til selvhjælp

Projekt Mestringsevne er et nyt treårigt projekt i Sundheds- og Omsorgsafdelingen. Formålet med projektet er at hjælpe borgere til at bevare evnen til at klare sig selv uden hjemmehjælp.

– Det handler om at holde hænderne på ryggen. Vi hjælper borgeren med træning eller ved at finde de rette hjælpemidler - ikke ved at gøre tingene for borgeren, forklarer Birgit Lind, der er ergoterapeut i Team Mestring, der består af fire medarbejdere, som tager ud og træner med borgerne eller giver vejledning, så de bedre selv kan klare dagligdags opgaver.

Projekt Mestringsevne blev skudt i gang i november 2009. Det er et nyt 3-årigt projekt i Sundheds- og Omsorgsafdelingen. Formålet med projektet er at hjælpe borgere til at bevare evnen til at klare sig selv uden hjemmehjælp. Dels for at øge livskvaliteten for borgeren og dels for at kunne bruge hjemmeplejens ressourcer hos de borgere, som er svagere og har mere brug for hjælp.

Projektet er rettet mod borgere, som er visiteret til hjemmehjælp til rengøring, tøjvask, bad eller støttestrømper. Hvis borgeren ønsker at deltage i projektet, får han eller hun ligesom Anna Veis besøg af Team Mestring.

– Vi har forskellige værktøjskasser med et udvalg af praktisk hjælpemidler til det, som borgeren nu har brug for hjælp til – om det er bad, rengøring eller støttestrømper, så finder vi det, der passer bedst til lige den person vi er ude hos, forklarer Jannie Rasmussen, der er fysioterapeut i Team Mestring. Nogle af hjælpemidlerne kan borgeren få bevilget, andre kan de afprøve og skal så selv anskaffe efterfølgende.

Hjælpen kan også bestå i fysisk træning i borgerens eget hjem eller vejledning, der kan gøre opgaven overkommelig for borgeren. For eksempel kan det blive overskueligt for borgeren selv at gøre rent, hvis det fordeles over flere dage.

Det koster det for kommunen:

Hjemmehjælp til at få støttestrømper af og på hver dag:

Hjemmehjælp til bad en gang om ugen:

Hjemmehjælp til rengøring hver anden uge:

Hjemmehjælp til tøjvask en gang om ugen:

Et træningsforløb på 10 timer:

85.000 kr./år

9000 kr./år

8400 kr./år

7000 kr./år

7070 kr

Tina Laursen, Jannie Rasmussen, Birgit Lind og Kirsten Berthelsen udgør Team Mestring. De hjælper borgerne med vejledning og træning, så de kan undgå at blive afhængige af hjemmehjælp til støttestrømper, rengøring, bad eller tøjvask.

Samarbejdet med hjemmeplejen

Samarbejdet med hjemmeplejen er vigtig og fungerer rigtig godt. Team Mestring har været ude hos næsten alle hjemmeplejegrupper for at fortælle om projektet og ideerne bag det.

– Vi har en rigtig god dialog med hjemmeplejen. De er gode til at melde ind til os, hvis de er i kontakt med borgere, som kunne være aktuelle for projektet. Og de er meget åbne over for, at de borgere, som er med i projektet, ikke bare skal hjælpes, men skal have hjælp og støtte til at hjælpe sig selv, forklarer Jannie Rasmussen.

Indtil videre har 60 borgere deltaget i projektet. Der er ressourcer til, at ca. 230 borgere om året kan komme igennem et træningsforløb på op til ti timer. De foreløbige erfaringer fra projektet viser, at borgeren ofte bliver selvhjulpne med færre end ti timers træning.

kulørte sider

Hør den lille stær

Nu er det forår, og fuglene går amok i naturen. Finder mager, bygger rede og lægger æg. Men har du styr på havens gæster – Hvordan synger de? Og hvordan ser de ud?

Hvad synger fuglene?

Prøv med disse huskeregler:

Gærdesmutte: en række ens toner og en hurtig trommehvirvel.

Løvsanger: sangen starter flot, men dør efterhånden helt hen. "Nu skulle jeg synges en sang, men det må vente til en anden gang."

Solsort: kraftig og meget melodisk sang.

Bogfinke: "De-de-det kan jeg da si-li' så tit det ska' vær"

Musvit: "Ti-ti fy, ti-ti fy, ti-ti fy, ti-ti fy" Som en cykelpumpe eller en savfil.

Rødhals: lyder som en fugtig korkprop, gnedet på en rude.

Sangdrossel: "Kiss her, kiss her. Do it, do it. Be quick, be quick!"

Gulspurv: Den tæller: "En to tre fir' fem seks syyyyv!"

Derfor synger fuglene

- for at afmærke territorium
- for at tilkalde sig en mager
- for at lære ungerne at synges

Sudoku

Kunsten i Sudoku-spillet er at udfylde de tomme felter, så hver søjle og hver række samt hver celle indeholder alle tallene fra 1 til 9 præcis én gang. Altså ingen gentagelser. God fornøjelse!

Gæt en fuglegæst

Kan du genkende fuglene i haven. Prøv at sætte de rigtige navne på fuglene. Se løsningen på denne side...

I disse IT-tider...

Supporten: Hvad kan jeg hjælpe dig med?

Kvinden: Jeg er i gang med at skrive min første mail, og jeg har skrevet bogstavet a. Hvordan får jeg den lille cirkel rundt om den?

Supporten: Er cursoren der stadig?

Kvinden: Nej, jeg er alene her...

Og næste kvinde kunne ikke koble sig på netværket?

Supporten: Er du sikker på, du har skrevet det rigtige password?

Kvinden: Ja, jeg kiggede på, da min kollega loggede sig på.

Supporten: Kan du fortælle mig, hvad passwordet var?

Kvinden: Det var fem små stjerner.

Så er det sagt

Og jeg fægter med min sparekniv. Men den skraber bare hult i sparegrisen. Der er ikke meget tegn på liv. Selv i vinter var der dog en ko på isen. Benny Andersen: Hilsen til forårssolen

- 1. Bogfinke
- 2. Blåmejse
- 3. Grønirisk
- 4. Musvit
- 5. Rødhals/rødkælk
- 6. Sjagger
- 7. Skovspurv
- 8. Stær
- 9. Summejse

Gæt en fugl LØSNING

9	7	4	1	3	6	8	2	5
2	6	8	4	5	9	1	7	3
5	1	3	7	2	8	6	9	4
8	3	5	2	6	1	7	4	9
6	2	1	9	4	7	5	3	8
7	4	9	5	8	3	2	1	6
3	8	7	6	1	4	9	5	2
1	5	6	3	9	2	4	8	7
4	9	2	8	7	5	3	6	1

Løsningen sudoku

De unge er små COMPUTER- EKSPERTER

Små bærbare computere har gjort undervisningen mere spændende i 5.b på Ans Skole.

De bærbare i undervisningen har åbnet verden for både elever og lærere, lyder det fra klasselærer Mette Hejberg Sønderup.

Ida Krogh og Joakim Hvid er ikke i tvivl. Det er både sjovere og nemmere at lave lektier på computeren.

I 5.b på Ans Skole skramler borde og stole ligesom i enhver anden klasse, når klokken ringer ind til timen. Men det er ikke bøger, hæfter og penalhus, som de hiver op af tasken. Eleverne løfter i stedet små bærbare computere frem, som de tænder med største selvfølgelighed.

Lige før påske 2009 fik eleverne hver en bærbar computer til rådighed som et led i et toårigt forsøgsprojekt. Siden har den været en fast del af skoletaskens indhold. Formålet med projektet er at undersøge og udvikle de muligheder, den bærbare giver. Halvvejs i projektet har eleverne fundet ud af, hvordan de bedst bruger computerne i undervisningen. Lærerne Mette Hejberg Sønderup og Anders Jespersen, der også er it-ansvarlig på skolen, har været med i projektet fra start.

– De bærbare må ikke styre undervisningen, da det ikke er al undervisning, som nødvendigvis skal knyttes sammen med computerne. Der er stadig elementer, som fx ganske almindelig skønskrift, der skal foregå med pen og papir. Men som processen skrider frem, bliver vi hele tiden klogere. Vi finder ud af at tilpasse niveauet og samtidig udnytte de muligheder, der er forbundet med, at alle elever har en bærbar til rådighed, forklarer Mette Hejberg Sønderup.

Hele verden som opslagsværk

De to lærere oplever det som en stor fordel, at alle har en computer lige ved hånden. Så skal de ikke slås med de andre klasser om at komme til i computerrummet. Efter skolen er blevet trådløs, har alle eleverne lige pludselig hele verden som opslagsværk. Det giver nye muligheder i undervisningen, fordi materialer bliver tilgængelige på en helt anden måde.

– Eleverne skulle på et tidspunkt lave en tidslinje i historie. Her begyndte de som altid med at slå op i bøgerne, men det var ikke fyldestgørende. Så var det jo oplagt at søge videre på nettet. Det er muligt at folde sig ud og gå i dybden på en helt anden måde, fortæller Anders Jespersen.

Eleverne går generelt hurtigere og mere ubesværet til opgaverne med den bærbare lige ved hånden - computeren gør arbejdet nemmere.

– Når vi for eksempel arbejder med procesorienteret skrivning er det jo et eminent værktøj. Processen bliver ikke hæmmet af, at de skal sidde og gnide i et hæfte med viskelæder. De skriver bare løs. På sigt tror jeg også, at det kommer de svagere elever til gode. De har ligesom nemmere ved at følge med og er ikke bange for at kaste sig over opgaverne, uddyber Mette Hejberg Sønderup.

Det går som en leg

Anvendelsen af lyd, billeder og video betyder nye former for indlæringsaktiviteter. Det er muligt at bygge undervisningen op på andre og anderledes måder. "Videokonferencer" giver fx eleverne mulighed for at samarbejde, selvom de er adskilte. Med én elev placeret på biblioteket og én anden i klasselokalet, kan de via Skype videregive informationer til hinanden.

– De opnår gode it-færdigheder samtidig med, at det giver dem noget at skulle videregive informationer mundtligt. Det er noget helt særligt, når de på den måde kan lege teknologien og fagligheden ind, fortæller Anders Jespersen.

Undervisningen går ofte som en leg. I matematik kan gennemgangen af geometri næsten springes over, da eleverne blot går i gang med at "lege". Elevernes nysgerrighed lokker dem ofte til at prøve nye programmer af. På den måde kommer de på forkant med de programmer, de skal bruge i undervisningen. Fx dengang de skulle lave små tegnefilm, hvor de ifølge Anders Jespersen "bare kastede sig ud i det".

– Eleverne er små eksperter. De fanger lynhurtigt, hvordan et program hænger sammen. Det gør, at vi har små konsulenter i klassen, når vi skal i gang med arbejdet. Vi kan fokusere mere på indholdet frem for formen, fortæller Anders Jespersen, og Mette Hejberg Sønderup følger op.

– Når eleverne finder nye tips og tricks, deler de dem med resten af klassen - og vi lærere må også ind imellem have hjælp fra eleverne. Som lærer skal vi derfor være parate til at afgive noget af kontrollen. Men det giver virkelig noget til eleverne, når de får den her oplevelse af at give noget

fra sig. Og børn er virkelig tolerante. De kan godt lide at hjælpe os lærere og hinanden, roser hun.

For eleverne, og særligt lærerne, handler det om at få de forskellige programmer ind under huden, så mulighederne bliver udnyttet, og de bærbare ikke blot bliver en erstatning for kladdehæftet. Og på sigt er det muligt, at måden, undervisningen nu tænkes på, skal revurderes. På Ans Skole er det godt på vej, men som de to lærere på Ans Skole påpeger, er det en proces, der hele tiden udvikler sig.

Projektet nærmer sig en midtvejsevaluering, der kan være med til at skubbe til processen. Her skal lærerne, der er en del af projektet, igennem en selvevaluering. Den skal være med til at sætte fokus på nogle af de problemer, de har oplevet i løbet af det første år. Evalueringen er fremadrettet og skal være med til at give lærerne endnu flere idéer til, hvordan de kan bruge de forskellige programmer i undervisningen, inden deres erfaringer skal bredes ud i resten af kommunen. Projektet skal endeligt evalueres om et år.

Forsøgsprojektet kører over 2 år og omfatter ca. 100 elever fordelt på en 5. klasse på Ans Skole, en 4. klasse på Sølystskolen og en 8. klasse på Funder Skole.

Silkeborg Kommune har finansieret computerne til de elever og lærere, der er en del af projektet. På Ans Skole har man derudover valgt selv at indkøbe computere til den anden 5. klasse.

Loyal og kritisk på samme tid

Burde vi som offentligt ansatte blande os noget mere i den offentlige debat? Det mener dagtilbudsleder Lotte Wrisberg, der for ganske nylig selv var ude med riven.

Da politikerne på Christiansborg for nylig besluttede at ændre den tvungne madordning i institutionerne til en mere frivillig, fik Lotte Wrisberg nok. Hendes første tanke var, at nogen måtte reagere.

Snart sad hun selv tastede løs ved computeren. Resultatet blev et udsædvanlig skarpt læserbrev, der blev offentliggjort i Midtjyllands Avis 25. januar 2010. Men den handling har hun på ingen måde fortrudt.

– Jeg har fået enorm positiv respons på det læserbrev. Der er kommet skulderklap fra andre ledere, fagforeninger, BUPL, FOA og borgere, der har oplevet min kritik som relevant og berettiget. Generelt har folk givet udtryk for, at det var godt, jeg gjorde noget, siger Lotte Wrisberg.

Det har hun tænkt lidt over.

– Måske burde vi som offentligt ansatte blande os noget mere i den offentlige debat. Min oplevelse er, at vi typisk er meget tilbageholdende, men som ansatte har vi en inside-viden om, hvordan tingene fungerer. Den viden er der ingen andre, der har, og den kan være vigtig og relevant i debatten.

Tavshed i loyalitetens hellige navn

Lotte Wrisbergs oplevelse af, at offentligt ansatte typisk er tilbageholdende med at udtale sig i medierne, stemmer overens med flere undersøgelser.

Flere eksperter har peget på, at ytringsfriheden har trange kår i det offentlige. Mange ansatte er usikre på, hvad de må sige – og i øvrigt bange for, at det kan få negative konsekvenser, hvis de udtaler sig kritisk til medierne. De vil ikke fremstå som illoyale, og det får dem til slet ikke at sige noget.

– Det er ærgerligt, for man kan godt være loyal og kritisk på samme tid. Men jeg medgiver, at det kan være en svær balance, og jeg var da også nervøs, siger Lotte Wrisberg.

Selv mener hun, at hun var meget loyal i den kritik, hun for nylig fremførte i sit læserbrev. Hun tænkte meget over netop begrebet loyalitet, mens hun skrev det.

– Jeg var meget opmærksom på mit ordvalg. Min kritik gik skarpt på selve beslutningsprocessen omkring madordningen – og kun det. Jeg forholdt mig ikke til, om madordningen er en god idé eller ej. Det var ikke noget politisk læserbrev, og jeg ville ikke genere de lokale

politikere. Jeg håber blot, at politikerne på Christiansborg vil være mere professionelle en anden gang.

Af samme grund sendte Lotte Wrisberg også sit indlæg til indenrigsminister Karen Ellemann. Denne henvendelse har hun ikke fået svar på, men hun har modtaget en kvittering for modtagelsen af indlægget.

Valgte at orientere chefen

Lotte Wrisberg var også opmærksom på, at hendes læserbrev kunne skabe røre i den lokale andedam. Selvom hun på ingen måde var forpligtiget til det, valgte hun derfor at orientere sin nærmeste leder børne- og familiechef Ken Engedal, inden læserbrevet gik i trykken.

– Det var ikke for at få ham til at godkende noget. Jeg syntes bare, han skulle vide, at det var på vej, og han stoppede det jo heller ikke. Tværtimod gav han mig noget sparring, siger hun.

En amatøragtig proces

Og røre i andedammen kom der. Den dag, læserbrevet blev bragt, fulgte Midtjyllands Avis op på det med et interview under overskriften "Dagtilbudschef til landspolitikerne: I er nogle amatører". Her udtalte Lotte Wrisberg bl.a.:

"Det har været en utrolig amatøragtig proces. Det har kostet mange penge at implementere madordningen. Det tænker man ikke på fra centralt hold, og nu risikerer vi så at skulle bruge lige så mange penge på at afvikle ordningen. Det, politikerne er i gang med skaber kaos for både medarbejdere, forældre og lokalpolitikere."

Lotte Wrisberg var efterfølgende i kontakt med en del andre medier, men valgte at sende medierne videre til andre kontakter ude på institutionerne.

– Jeg havde ingen interesse i at blæse historien endnu større op med mig selv som midtpunkt. Jeg havde jo fået mit budskab ud og kunne lige så godt lade andre komme til orde.

Lotte Wrisberg tror, at borgerne ville tage rigtig godt imod det, hvis flere offentligt ansatte brugte deres viden i medierne.

– Jeg tror borgerne ville opfatte det meget positivt, hvis det skete. Selvfølgelig skal vi som offentligt ansatte – og især som ledere – være opmærksomme på, hvad vi kan og ikke kan tillade os. Men vi har en vigtig viden.

Uddrag fra Lotte Wrisbergs læserbrev bragt i Midtjyllands Avis 25. januar 2010:

"Som loyal embedsmand og leder af dagtilbudsområdet, vil jeg gerne sige undskyld til alle i Silkeborg, der bliver ramt af den politiske vægelsindethed på Christiansborg. Undskyld til de medarbejdere, der er blevet ansat til at lave mad. Undskyld til de mange forældre, der har været med til at finde ud af, hvordan en madordning kunne fungere i jeres institution. Undskyld til de ca. 1.000 ledere og pædagogiske medarbejdere, som med en positiv indstilling har knoklet for, at den opgave, I var blevet pålagt, ville blive et godt tilbud i institutionen. Undskyld til de lokale politikere, som har måttet tage svære prioriteringer mellem en skrabet madordningen eller høj forældrebetaling og forsvare dette på flere møder med forældrene. Nu bliver I end ikke betroet at tage stilling til en lokal madordning. Undskyld til alle jer i institutionerne, fordi I nu er nødt til at tage drøftelserne en gang til, fordi vilkårene bliver ændret. Den eneste trøst er, at den demokratiske proces på lokalt plan får rige muligheder for at øve sig. Måske kan dette på længere sigt smitte af andre steder." Se hele læserbrevet på ZoomIN. Læs også juristens vurdering af det på næste side.

Juristens råd:

Udtal jer som privatpersoner

Hvis du udtaler dig som privatperson, kan ingen ledelse begrænse din ytringsfrihed.

Gik dagtilbudsleder Lotte Wrisberg over grænsen, da hun kritiserede landspolitikerne for rodet i madordningen? Da Lotte Wrisbergs kritik af beslutningsprocessen omkring madordningen blev bragt i medierne, kom både børne- og familiechef Ken Engedal og formanden for børne- og ungeudvalget Søren Kristensen i tvivl.

Jurist Anja Bergman Thuesen blev spurgt til råds, og svaret var nej. Lotte Wrisberg gik ikke over grænsen med sin kritik.

– Det var nogle helt personlige holdninger, Lotte Wrisberg gav udtryk for til medierne. Det var ikke nogle holdninger, hun tog Silkeborg Kommune til indtægt for, lyder det fra Anja Bergman Thuesen.

– Det eneste, man måske kunne sætte en finger på er, at det burde have været tydeligere, at hun udtalte sig som privatperson. Det er altid en god idé direkte at skrive eller sige, at man udtaler sig som privatperson, hvis det er det, man gør.

Anja Bergman Thuesen understreger, at skellet mellem, om man udtaler sig som embedsmand eller privatperson er meget vigtigt.

– Det vigtige er, at læseren tydeligt kan se, at man udtaler sig som privatperson. Det gør man typisk i et læserbrev. Et læserbrev er et rigtig godt medie til at få sine personlige holdninger ud i pressen på. Det er ok at oplyse navn og titel, og selvfølgelig er Lotte Wrisbergs kritik ekstra interessant, fordi hun er dagtilbudsleder.

Netop ledere er underlagt nogle begrænsninger i ytringsfriheden, som adskiller sig lidt fra, hvad der ellers gælder.

– Sagt lidt firkantet: Ledere og ansatte, der er meget tæt på beslutningsprocesserne, må – billedligt talt – ikke dolke deres arbejdsplads i ryggen. Det gælder også, når de udtaler sig som privatpersoner, men nu udtalte Lotte Wrisberg sig jo slet ikke om Silkeborg Kommune. Den balancegang klarede hun meget fint.

Andre ansatte må i øvrigt godt dolke deres arbejdsplads i ryggen.

– Der er vide rammer for ytringsfriheden, siger Anja Bergman Thuesen.

Mere om ytringsfrihed

På ZoomIN ligger der udførlige vejledninger om både pressekontakt, ytringsfrihed og tavshedspligt.

Ønsker du rådgivning kan du kontakte:

Kommunikationschef Jesper Ploug Mehlsen, tlf. 24 21 24 70

Jurist Anja Bergman Thuesen, tlf. 89 70 13 11

Fagforeninger rådgiver også gerne om emnet.

Et forfriskende indslag

Sådan betegner børne- og familiechef Ken Engedal Lotte Wrisbergs indlæg i Midtjyllands Avis om den landspolitiske beslutningsproces om madordninger.

– Da hun orienterede mig om læserbrevet, læste jeg det først og fremmest igennem med fokus på indholdet. Hvis min vurdering havde været, at hun stak fingrene ned i en hvepserede, ville jeg have sagt det til hende. Men det var både et befriende og forfriskende indslag, synes jeg – og jeg er i øvrigt helt enig i kritikken. Juraen er jeg efterfølgende blevet mere klog på, så nu kan jeg bedre rådgive andre.

Tekst: Laila Mariann Hansen. Foto: Troels Witter

Når verden vælter

Camilla Koed Enemarks far fik en hjerneskode og det vendte op og ned på hendes tilværelse. I dag hjælper hun gerne andre i samme situation ved at fortælle sin historie, fx i Silkeborg Kommunes samtalegrupper for børn med en mor eller far, der er hjerneskadet.

For de fleste andre var det en helt almindelig dag, men for 10-årige Camilla Koed Enemark blev dagen alt andet end almindelig. Hendes far skulle have opereret en vandcyste i hjernen ud, og operationen gik ikke godt. Han fik en hjerneblødning og blev hjerneskadet i en sådan grad, at han i dag bor på et genoptræningscenter.

– Vi var en helt almindelig og lykkelig, stor familie - mor, far, to børn, nedlagt landbrug og hund. Alting væltede, fortæller Camilla Koed Enemark.

I dag er hun 18 år, og hun står gerne frem med sin historie for at hjælpe andre i samme situation. Af den grund har hun også fortalt sin historie til to af de samtalegrupper, Hjerneskadeteamet i Silkeborg Kommune har startet for børn med en hjerneskadet mor eller far.

Børnene skjuler smerten

I grupperne er børnene sammen med andre jævnaldrene, der er i samme situation som dem selv. Derudover er der voksne med en faglig viden om det, børnene går igennem. Grupperne har typisk seks til ti medlemmer og mødes to en halv time en gang om ugen.

Bag initiativet står sygeplejerske Anita Sucksdorff, afdelingsleder Lene Johansen og leder Helle Trangbæk fra Hjerneskadeteamet.

– I grupperne ser og oplever børnene, at andre har det på samme måde som dem selv. Det er vigtigt. En typisk reaktion er, at de gør alt, hvad de kan, for at skjule deres smerte – men inden i føler de sig triste og anderledes. Et vigtigt mål for os er, at børnene finder ud af, at der ikke er noget galt med dem, siger Helle Trangbæk.

Tilfældet Camilla

At det er rigtig svært at være barn, når ens far eller mor pludselig forandrer sig efter en hjerneskode kan Camilla Koed Enemark godt skrive under på. Det er også noget af det, hun har fortalt, de to gange hun har besøgt børnegrupperne.

– Efter min far var blevet hjerneskadet, blev mine forældre skilt. Jeg boede hos min mor, men det gik ikke. Jeg kunne slet ikke finde ud af at mødes med hende.

Camilla Koed Enemark havde nemlig altid været tættere knyttet til sin far end til sin mor.

– Jeg havde svært ved at vænne mig til, at min far ikke længere var den samme, og samtidig havde jeg svært ved at vænne mig til i stedet at bruge min mor. Hun skulle ikke sige noget om min far. Hun skulle ikke gøre sig klog på ham.

Da moderen efter et stykke tid fik en ny kæreste, gik det helt galt.

– Med en ny kæreste opgav hun jo ligesom det, jeg gik og håbede på. At min far ville blive sig selv og flytte hjem.

Flere havde ellers fortalt Camilla Koed Enemark, at hendes far aldrig ville blive den samme igen.

– Men det var lige meget, hvad de sagde. Jeg gik alligevel rundt med en forestilling om det.

Flugten fra virkeligheden

Tiden til hun blev 14 år husker hun som meget tung. Hun følte, at hun skulle være den voksne. At hun skulle tage sig at sin storebror og sin mor. Samtidig havde hun svært ved at åbne op. Hun turde ikke knytte sig til andre mennesker.

Mest af alt havde hun lyst til at flygte langt væk fra det hele, så det prøvede hun at gøre med stoffer.

– Jeg kom ud i et misbrug. Når jeg tog stofferne, kunne jeg ikke længere mærke smerten.

Hjemmefra som 14-årig

Som 14-årig kom Camilla Koed Enemark til det socialpædagogiske opholdssted Vædderbo. Her fik hun hjælp til at komme ud at sit misbrug og nogle redskaber til at komme videre.

– Jeg fik hjælp til at se anderledes på tingene og til at acceptere, at min far ikke er rask. Det er stadig svært at besøge ham, og jeg bliver stadig ked af det. Men jeg kan acceptere det.

Processen har ændret også på forholdet til hendes mor.

– Nu kan vi tale sammen om mange ting. Jeg har fået den indstilling, at man skal være glad for det, man har, og værne om det. Tingene kan hurtigt ændre sig.

Samtalegrupper for børn

1. Samtalegrupper for børn med en mor eller far, der er hjerneskadet:
Anita Sucksdorff, Hjerneskadeteamet, tlf. 23 61 71 78
Lene Johansen, Hjerneskadeteamet, tlf. 30 92 78 31
  2. Samtalegrupper for børn af psykisk syge:
Jeanette Søgaard Nielsen, tlf. 20 23 51 42
  3. Samtalegruppe for børn af alkoholikere:
Gitte Haaning, Familiecentret, tlf. 30 68 29 54
Mona Grønnebæk, tlf. 30 68 29 52
- Læs mere om tilbud 2 og 3 på
www.familiecentret.silkeborgkommune.dk

Mange typiske reaktioner

I dag er Camilla Koed Enemark frisørelø. Hun bor i sin egen lejlighed i Nykøbing Mors og har en kæreste. Efter hun flyttede hjemmefra og fik hjælp, er hun alt i alt kommet godt igennem problemerne.

– Camillas historie er unik. Men mange af de tanker, følelser og frustrationer hun har haft efter hendes fars hjerneskode, er typiske for børn i den situation. Netop derfor er det godt for børnene at mødes i grupper, siger Helle Trangbæk.

– Det vigtige er, at de kommer til at snakke med andre i samme situation og får hjælp. Får de ikke en eller anden form for hjælp, kan de negative oplevelser fra barndommen være svære at bearbejde senere i livet, supplerer Lene Johansen.

Hjerneskadeteamet oplever i øvrigt ofte, at der opstår et misbrug i de familier, hvor moren eller faren er blevet hjerneskadet.

– Det kan både være børn og forældre, der udvikler misbruget, fordi ændringen har været for voldsom og har uoverskuelige konsekvenser, siger Anita Sucksdorff.

Det koster hjerteblod, sved og tårer, men Hjerneskadeteamet brænder for sagen.
– Det kan være svært at finde frem til de børn, der har behov for at komme i en børnegruppe, for de gør ikke opmærksom på sig selv. Men vi ved, at børnene er der og har brug for hjælp, lyder det fra sygeplejerske Anita Sucksdorff, afdelingsleder Lene Johansen og leder Helle Trangbæk.

Tekst: Laila Mariann Hansen. Foto: Lisbeth Dahlsen /modelfoto Colourbox

Sådan lyder en Torsdag

Der er umiddelbart forbavsende stille på Den Kreative Skole en helt almindelig torsdag sidst på eftermiddagen.

Men det er nu ikke fordi, der ikke sker noget. Det er fordi, de har nogle meget lydtætte dobbeltdøre ind til de forskellige øvelokaler.

Og linder man lidt på dem, bliver man mødt af lyden af alle tænkelige former for musik, sang, samspil og humør. Eller man kan opleve kattedans på bonede gulve i dansesalen, farverig fordybelse i billedkunst-lokalet.

Eller...

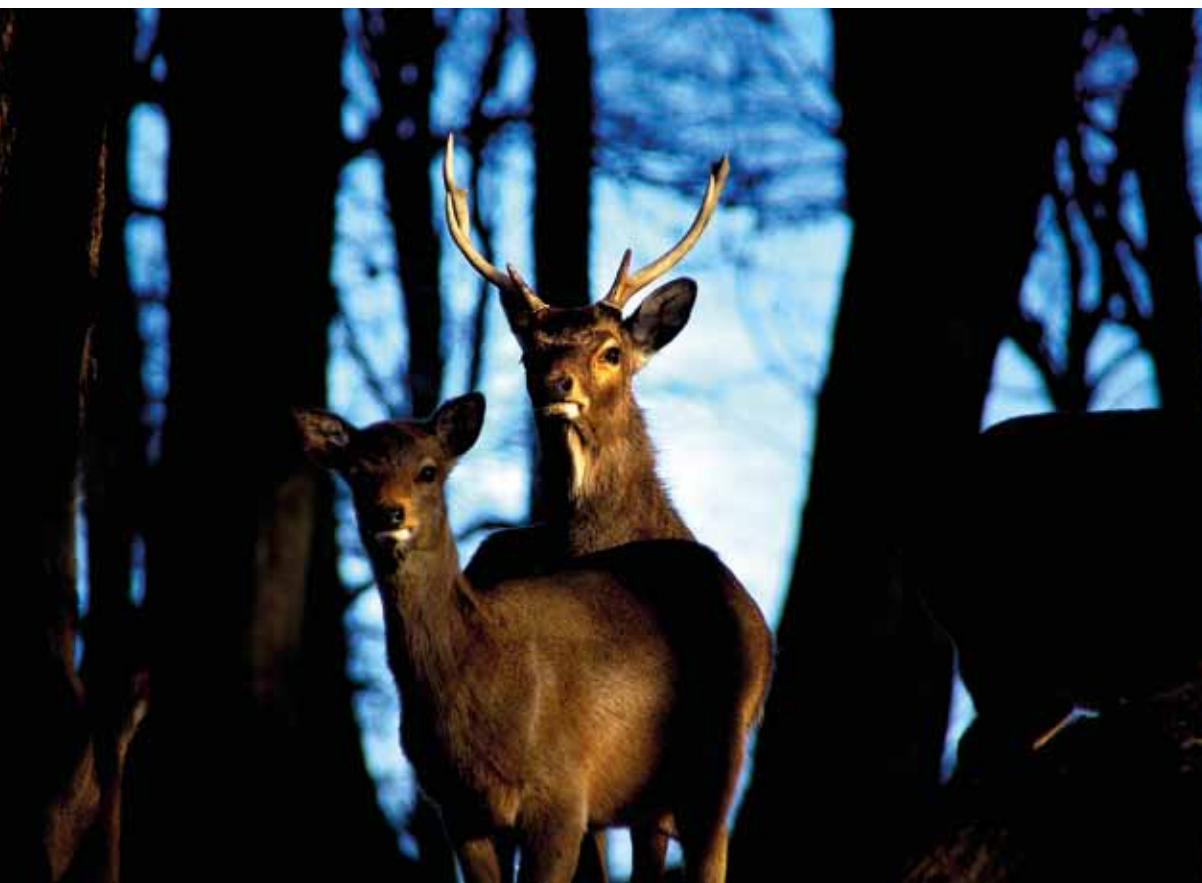
Man kan selv sammensætte sin egen symfoni ved at kigge ind bag de mange dobbeltdøre.

Sådan en almindelig torsdag lyder ikke meget af mulighedskatalog på Den Kreative Skole. Sådan en helt almindelig torsdag lyder af leg og liv.

Tekst og foto: Troels Witter

Fødselsdagsgæster i Dyrehaven

Hjorte er ikke vilde med alt for meget opmærksomhed.

Men de 29 sikahjorte og 32 dådyr, der bor i Dyrehaven i Silkeborg, må nok belave sig på at få lidt mere opmærksomhed end normalt i den kommende tid.

Dyrehaven fylder nemlig 25 år, og det markeres med en række arrangementer i årets løb.

I 1985 blev de første hjorte lukket ud i det gamle skovareal ved Kejlstrup. Siden er der med jævne mellemrum købt flere dyr og på den måde tilført nyt blod til de to flokke.

Selv om Dyrehaven ligner den ægte, vilde natur, så passer alt ikke helt sig selv. Søen i haven er opdæmmet, og hjortene fodres dagligt i vinterhalvåret. Hegnet og dyrenes sundhedstilstand er underlagt Fødevaredirektoratets kontrol, og direktoratet skal også underrettes om, hvor mange dyr, der skydes væk hvert år.

For godt nok er de yndige med de tynde ben og store, brune øjne, men der er altså kun plads til ca. 60 dyr i Dyrehaven. Sidste år blev 13 dyr solgt i dybfrossen tilstand.

Se flere billeder og læs mere om de kommende arrangementer i Dyrehaven på kommunens hjemmeside.